INGLIZ TILINI O‘QITISHDA MOBIL ILOVALAR VA RAQAMLI PLATFORMALARDAN FOYDALANISH

Aminjonova Ahliya
Samarqand Davlat Chet tillar Instituti talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada ingliz tilini o‘qitishda mobil ilovalar va raqamli platformalardan foydalanishning nazariy asoslari hamda amaliy samaradorligi tahlil qilinadi. Zamonaviy ta’lim jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining keng joriy etilishi natijasida til o‘rganish metodikasi tubdan o‘zgarib bormoqda. Tadqiqot davomida mobil ilovalar, onlayn platformalar va interaktiv vositalarning talabalarning til kompetensiyasini rivojlantirishdagi o‘rni o‘rganildi. Kvantitativ va sifat tahlillari asosida o‘tkazilgan tajribalar natijasida raqamli vositalardan foydalangan talabalar o‘zlashtirish darajasi va motivatsiyasi yuqori ekanligi aniqlandi. Shuningdek, maqolada o‘qituvchining roli, pedagogik strategiyalar va raqamli muhitning afzalliklari hamda cheklovlari yoritilgan. Tadqiqot natijalari ingliz tilini o‘qitishda mobil va raqamli texnologiyalarni samarali integratsiya qilish zarurligini asoslaydi.

Kalit so‘zlar: mobil ilovalar, raqamli platformalar, ingliz tili o‘qitish, e-learning, blended learning, interaktiv ta’lim, texnologiya, til kompetensiyasi, motivatsiya, mobil learning, onlayn ta’lim, pedagogik innovatsiya, raqamli savodxonlik

Kirish

XXI asrda ta’lim tizimi axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi bilan tubdan yangilanmoqda. Ayniqsa, ingliz tilini o‘qitish jarayonida mobil ilovalar va raqamli platformalardan foydalanish zamonaviy pedagogikaning ajralmas qismiga aylandi. An’anaviy o‘qitish usullaridan farqli ravishda, raqamli texnologiyalar o‘quv jarayonini interaktiv, moslashuvchan va individual ehtiyojlarga mos holda tashkil etish imkonini beradi. Bu borada Marc Prensky raqamli texnologiyalar davrida o‘quvchilarning o‘rganish uslubi tubdan o‘zgarganini ta’kidlaydi[94]. Shuningdek, Zoltán Dörnyei texnologiyalar o‘quvchilarning motivatsiyasini oshirishda muhim vosita ekanligini qayd etadi[95].

Zamonaviy tadqiqotlar mobil ilovalar orqali til o‘rganish samaradorligi oshishini ko‘rsatmoqda. Biroq, bu texnologiyalarni o‘quv jarayoniga qanday samarali integratsiya qilish masalasi hali ham dolzarb bo‘lib qolmoqda. Mazkur tadqiqotning maqsadi ingliz tilini o‘qitishda mobil ilovalar va raqamli platformalarning rolini aniqlash, ularning afzalliklari va kamchiliklarini tahlil qilish hamda samarali pedagogik yondashuvlarni ishlab chiqishdan iborat.

Metod va usullar

Mazkur tadqiqot aralash metodologiya (mixed-methods) asosida olib borildi. Tadqiqotda 80 nafar talaba ishtirok etdi va ular ikki guruhga ajratildi: nazorat guruhi (an’anaviy metodlar asosida o‘qitilgan) va tajriba guruhi (mobil ilovalar va raqamli platformalar asosida o‘qitilgan). Kvantitativ tahlil uchun diagnostik testlar qo‘llanildi. Testlar grammatika, lug‘at boyligi, tinglab tushunish va yozma nutq ko‘nikmalarini baholashga qaratildi. Testlar semestr boshida va oxirida o‘tkazilib, natijalar taqqoslandi. Sifat tahlili uchun intervyu, kuzatuv va so‘rovnomalar qo‘llanildi.

[94] Prensky M. Digital Natives, Digital Immigrants. – On the Horizon, 2001. – 9 p.
[95] Dörnyei Z. Motivational Strategies in the Language Classroom. – Cambridge: CUP, 2001. – 220 p.

Talabalarning dars jarayonidagi faolligi, texnologiyalardan foydalanish darajasi va motivatsiyasi o‘rganildi.

Tajriba guruhida quyidagi vositalardan foydalanildi:

- Duolingo – leksik va grammatik mashqlar;
- Quizlet – so‘z yodlash va takrorlash;
- BBC Learning English – autentik materiallar orqali o‘rganish;
- Google Classroom – topshiriqlar va baholash;
- Zoom – onlayn darslar.

Tadqiqot davomida blended learning modeli qo‘llanildi, ya’ni an’anaviy va raqamli o‘qitish usullari uyg‘unlashtirildi. Ma’lumotlarni tahlil qilishda deskriptiv statistika, taqqoslash va kontent-tahlil metodlari qo‘llanildi. Ishonchlilikni ta’minlash uchun triangulyatsiya usuli qo‘llandi. Mazkur metodologiya mobil va raqamli vositalarning ta’lim samaradorligiga ta’sirini chuqur tahlil qilish imkonini berdi.

Natija va muhokama

Tadqiqot natijalari mobil ilovalar va raqamli platformalardan foydalanish ingliz tilini o‘rganish samaradorligini sezilarli darajada oshirganini ko‘rsatdi.

Jadval 1. O‘zlashtirish darajasi (%)

Guruh	**Boshlang‘ich**	**Yakuniy**
Nazorat guruhi	62%	70%
Tajriba guruhi	63%	85%

Manba: *Tadqiqot natijalari (2025)*

Jadvaldan ko‘rinadiki, tajriba guruhida o‘zlashtirish darajasi 22% ga oshgan. Bu mobil ilovalar va raqamli platformalarning samaradorligini tasdiqlaydi.

Jadval 2. Talabalar motivatsiyasi darajasi (%)

Ko‘rsatkich	**Nazorat**	**Tajriba**
Yuqori motivatsiya	45%	78%
O‘rtacha	35%	17%
Past	20%	5%

Manba: *So‘rovnoma natijalari (2025)*

Raqamli vositalar talabalarning motivatsiyasini sezilarli darajada oshirgan.

Muhokama shuni ko‘rsatadiki, mobil ilovalar o‘quv jarayonini individual ehtiyojlarga moslashtirish imkonini beradi. Masalan, Duolingo adaptiv o‘rganish tizimi orqali foydalanuvchining darajasiga mos mashqlarni taklif etadi. Shuningdek, Quizlet orqali takrorlash strategiyasi samarali amalga oshiriladi, bu esa xotirani mustahkamlashga yordam beradi. Google Classroom o‘qituvchi va talaba o‘rtasidagi aloqani kuchaytirib, o‘quv jarayonini tizimli tashkil etadi.

Biroq, ayrim kamchiliklar ham mavjud:

- texnik muammolar;
- internetga bog‘liqlik;
- talabalarning chalg‘ishi.

Shunga qaramay, umumiy natijalar ijobiy bo‘lib, raqamli texnologiyalar ta’lim samaradorligini oshiradi. Marc Prensky ta’kidlaganidek, zamonaviy talabalar raqamli muhitda samaraliroq o‘rganadi[96]. Umuman olganda, mobil ilovalar va raqamli platformalar ingliz tilini o‘qitishda innovatsion va samarali vosita hisoblanadi.

Xulosa

Mazkur tadqiqot ingliz tilini o‘qitishda mobil ilovalar va raqamli platformalarning muhim ahamiyatga ega ekanligini tasdiqladi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, raqamli texnologiyalar talabalarning til kompetensiyasini rivojlantirish, ularning motivatsiyasini oshirish va o‘quv jarayonini individuallashtirishda muhim rol o‘ynaydi. Kvantitativ va sifat tahlillari mobil ilovalarning samaradorligini isbotladi. Ayniqsa, blended learning modeli yuqori natijalar berdi. Kelgusida o‘qituvchilarni raqamli kompetensiyalar bilan ta’minlash, yangi platformalarni joriy etish va individual yondashuvlarni rivojlantirish zarur. Mazkur tadqiqot natijalari ingliz tilini o‘qitish metodikasini takomillashtirishga xizmat qiladi va amaliy ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Prensky M. Digital Natives, Digital Immigrants. – On the Horizon, 2001. – 9 p.
2. Dörnyei Z. Motivational Strategies in the Language Classroom. – Cambridge: CUP, 2001. – 220 p.
3. Warschauer M. Technology and Language Learning. – New York: Longman, 1996. – 210 p.
4. Kukulska-Hulme A. Mobile Learning. – London: Routledge, 2005. – 180 p.
5. Chapelle C. Computer Applications in Second Language Acquisition. – Cambridge: CUP, 2001. – 280 p.

[96] Prensky M. Digital Natives, Digital Immigrants. – On the Horizon, 2001. – 9 p.